

ik opnieuw
zijn draag-
thans geen
it.
n bepaalde
worden af-

s dit: deze
n medische

aktisch om
te beginnen
aan de
precies een-

che aan de

n het Jaar-

nlichtingen:

ote belang,

n onderwijs-

middelbaar

nen de op-

ulteit, voor-

ade, natuur-

t mogelijke

dier vakken,

elijk conser-

vemie en in

ite, dat voor

n materiële

nodig is; dat

ijn labora-

egenwoordig

rium en dat

een labora-

, dat in elk

en anorga-

verschaffen

tevens een

moeten be-

sten van dit

cunnen wor-

kapitaalinz-

plan op het

f 10.000

looi-

-30.000

grip

-35.000

f 75.000

f 30.000 van

g, zooals tot

nieuwe mid-

f 45.000 per

1 slechts zeer

ook niet met

reparaat, acht

met f 15.000

f 60.000 per

an onderhoud

laboratorium

van f 15.000

ten is, terwijl

lat de bouw-

Wanneer men dit plan nader beziet, dan blijkt daaruit, dat aanvankelijk een wis- en natuurkundige faculteit wordt verkregen in den meest bescheiden vorm, omvattende de groep natuurkunde en wiskunde met scheikunde. Wordt daarna later in de eerste plaats toegevoegd plant- en dierkunde, dan ontstaat weer de mogelijkheid voor nieuwe combinaties, terwijl dan automatisch uit een zoodanige combinatie voortvloeit, dat een grondslag is gelegd voor de vijfde faculteit, waarvoor tusschen de jaren 1930 en 1955 de vakken anatomie, physiologie en algemeene ziektekunde dan nog alleen maar zijn toe te voegen, om zelfstandig het kandidaats-examen in de medicijnen te kunnen afnemen.

Twee Commissie ontveinst zich niet, dat in dit plan de bezetting der verschillende vakken in de wis- en natuurkundige faculteit aanvankelijk meer dan sober is; met name geldt dit voor de chemie en de natuurkunde. Wie intusschen let op den gang van zaken in de geschiedenis onzer Vrije Universiteit, die een tijdlang voor hare drie faculteiten in totaal slechts vijf hoogleeraren had, zal moeten toegeven, dat, waar de mogelijkheid om reeds in 1930 verder te gaan ontbreekt, hiermede voorloopig genoegen kan worden genomen, met de bedoeling zooveel mogelijk tot een ruimere bezetting van de verschillende vakken over te gaan. De vermeerdering van kosten, die daaruit t.z.t. zal voortvloeien, beperkt zich in hoofdzaak tot de salarissen der hoogleeraren, afgezien natuurlijk van de zoo spoedig mogelijk aan de orde te stellen uitbreiding met het vak biologie.

— Een nieuw baken in zee.

Te Assen ging het ten principale om de vraag: zal er in onze kerken leervrijheid worden toegelaten of niet.

Men kan daarover wel heenredeneeren.

Maar dat was en blijft de kardinale kwestie.

Als men eenmaal een weinige leervrijheid duldt, de geschiedenis bewijst het, dan wordt een heele kerk er door bedorven.

Men zie het aan de Ned. Hervormde Kerk.

Telkens doen zich nieuwe gevallen voor, waaruit blijkt welk een ellende het beginsel der leervrijheid over een kerk brengt.

Thans ligt er weer een nieuw baken in zee.

Of neen, heelemaal nieuw is het niet, maar het is nog meer bloot gekomen.

„De Waarheidsvriend” schrijft er over:

Velen zullen zich nog wel herinneren, dat, in 1923, een aanklacht bij het Classicaal Bestuur van Edam is ingediend tegen Ds H. J. D. R. Theesing, predikant bij de Ned. Hervormde gemeente te Middelie-Kwadijk (N.-H.), omdat hij, in strijd met zijn belofte bij de aanvaarding van zijn ambt, een ander Evangelie verkondigde dan overeenkomstig den aard, het beginsel en karakter onzer Hervormde Kerk is. Natuurlijk heeft die aanklacht, in zichzelf zeer juist zijnde, niets uitgewerkt. Dat is zoo de gewoonte onder ons! Trouwens de huidige kerkelijke Organisatie leent zich ook niet voor dergelijke leer-geschieden en beslissingen. Daarom moet er zoo spoedig mogelijk, om des Woords wille, verandering komen!

Wat het intusschen geen futiliteit geweest is, wat hierbij in 't spel was, is daarna nog duidelijker geworden dan het te voren was. Want brutaal — och, waarom ook niet? — heeft Ds Theesing in een brochure: „Verboden Christendom”, zes toespraken van een „Ketter” enz. uitgegeven.

Irriteerend dus in vorm en 't moest door den inhoud.

Wij gaan iets uit die brochure (uitgegeven bij „De Vrije religieuze tempel”, dir. K. H. Noest Jr., Amsterdam) meedeelen. Men kan dan zien, hoe eerlijk moderne dominees zijn, als zij een proponentenformule omderteekenen, waarin staat dat zij „beloven in het diep besef van onze roeping en in vertrouwen op God” in de openbare Evangeliebediening in de Nederlandsche Hervormde Kerk het Evangelie van Jezus Christus zullen verkondigen, overeenkomstig de beginselen en het karakter van de Hervormde Kerk! (Art. 27 Regl. op het Examen).

Dat dit het Evangelie van Jezus Christus moet zijn naar de Schriften; het Evangelie van Jezus Christus „overgeleverd om onze zonden en opgewekt om onze rechtvaardigmaking” (Rom. 4 vers 25) schijnt men, blijkbaar, niet te voelen en te weten.

Men heeft een ander Evangelie, vierkant anders bedacht, met loochening van de Godheid van Christus, met ontkenning van het verzoenend lijden en sterven van den Heiland, met loochening van het wonder, met verwerping van Gods Woord.

En zoo radicaal, zoo ruw, dat men er van huivert. Totale miskenning van het Evangelie, dat van den beginne in 't midden van de Christelijke Kerk is geloofd en beleden en verkondigd!

Wij willen zoo hier en daar een gedeelte uit de brochure, bovengenoemd, citeeren. Men kan dan zelf oordeelen.

„Er is een absolute tegenstelling tusschen het evangelie van Jezus en de leer van het Christendom”. Zoo begint 't boekje in het eerste hoofdstuk, waarboven staat: „De Groote Fabel”. (blz. 5).

„Tweeërlei beschouwing: in het evangelie van Jezus komt de kracht ten goede bij den mensch uit; in de leer van het Christendom de onmacht ten goede” (blz. 6). „Er waren goden en geesten; deze konden zenden ramp of voorspoed, ziekte of dood. Zij waren de wispelturigen en onberekenbaren”. „Eigenlijk zijn de goddelijke machten afgunstig op den mensch. Er is vijandschap tusschen den mensch en zijn god, een vijandschap om de macht”. (blz. 6). Als de mensch niet doet wat de godheid wil, komt de straf. Dan komen de priesters, die den menschen allerlei opleggen. Er komen offers, geboden, riten en sacramenten. Hierin schiet de mensch te kort uit onwil en traagheid. Want hij wil wel „ontvangen”, maar weinig „geven”. Deze overtredingen zijn zonden, die gestraft moeten worden. Hier komt de priester als middelaar tusschen god en menschen; is als 't ware de plaatsvervanger van den god op aarde. De mensch is en blijft zondaar. Dus heeft de mensch behoefte aan vergeving en hier rijst de gedachte, dat de god die oordeelt zich óók openbaart als de god der verlossing. Hier rijst de gedachte aan den god-Verlosser en den god-Middelaar, den god die toegang geeft tot het eeuwig leven. Hier sterft de god zelf voor de geloovigen, maar staat uit de dooden op en een iegelijk, die in dezen opgestanen god gelooft, zal ook zelf zonde-vergeving deelachtig worden en uit den dood verrijzen!

Oorsprongen van dit geloof in den god, die sterft en uit den dood opstaat, zullen zijn te vinden in de natuurgodsdiensten waar het „leven” sterft maar eeuwig uit den dood verrijst. Deze natuur-gedachte wordt symbool van geestelijke waarheid. Ze zijn te vinden in de niet-christelijke verlossingsgodsdiensten, waar de goden sterven en uit de dooden opstaan. Babylon met Marduk, die sterft in den winter en in het voorjaar verrijst; Phrygië met Attis, die sterft en opstaat tusschen 22 en 25 Maart; Egypte met Osiris, die sterft en opstond en nu rogeert in de andere wereld; Perzië met Mithra, die geboren werd, uit den dood verrees en terugkomt bij het wereld-einde; en in Antiochië, waar de volgelingen van Jezus Christus het eerst den naam Christenen ontvingen, werd Adonis als Heer vereerd, wiens beeld werd begraven onder klauwen van de vrouwen, maar die uit het graf verrijst.

Al deze gedachten van verlossing vinden hun oorsprong in een zedelijk pessimisme. 't Is alles duister, maar 't licht breekt door. De God-oordeelaar wordt tot een god-verlosser, en de zaligheid, die de mensch niet verdienen kan door de onmacht, die zaligheid verkrijgt hij door goddelijke genade. (blz. 9).

„De Christelijke Kerkleer is gefundeerd op deze gedachtenwereld. Talloos waren in Rome de verlossers, talloos de heilanden. Tenslotte is de strijd gegaan tusschen de heiland Mithra en de heiland Jezus Christus, waarbij toevallig dan de laatste de overwinning behaalde, zoodat het nageslacht geen verweerders van Mithra maar van Jezus Christus worden zal” (blz. 11). „Door politieke invloeden wordt na langen twist de Christelijke Kerkleer opgebouwd, waarbij de God-Verlosser als de Zoon, de tweede persoon der Heilige Drieëenheid worden zal. De mensch Jezus en zijn menschelijk evangelie zal omhangen zijn met wonderen en 't is voor de menschen niets anders geworden als het aannemen van een geloof, dat in werkelijkheid berust op een „fabel”. En de Bijbel moet dan bewijzen, dat de „fabel” gebeurd is”. (blz. 11-12).

„Dat een zoo gericht religie getrimmeerd heeft, is uit den tijdgeest te verklaren. De mensch had zulk een religie noodig als innerlijke troost en zielsbehoefte.”

„Het is een andere vraag of ons dat complex van gedachten nog bevredigen kan. Of voor ons deze leer nog een troost en zielsbehoefte is. En dan is zeker, dat de moderne mensch er vreemd tegenover staat” (blz. 12). „Blijkt niet uit alles, dat Jezus den mensch de macht toekent om zichzelf innerlijk te veranderen? Hij zag in hen, die hadden gedwaald, toch dragers van het goddelijk-gedoe.”

„De evangeliën zijn geen historische geschriften.”

„De moderne mensch kiest niet het Christus-beeld, maar het Jezus-beeld.” „Kiest niet het zedelijk-pessimisme van een leer, gegrond op een „fabel”, maar het zedelijk idealisme en het geloof aan een eigen zedelijk vermogen. Voor ons is de opstanding van Jezus Christus, den God-Verlosser als historisch feit, een „fabel”. En gelijk geen der andere goden noch heilanden historisch en in realiteit hebben geleefd en uit de dooden opstonden, zoo min is een Gods Zoon Jezus Christus, historisch en in realiteit op aarde geweest en uit de dooden opgestaan. Jezus heeft in historie en realiteit bestaan als een mensch-Jezus Christus, als een god, is nimmer in de historie geweest; en voor zoover eenige Christelijke leer zich beroept op leven en opstanding van Jezus Christus als historisch feit, beroept zij zich op wat in de historie nimmer plaats vond” (blz. 13-14).

„Wie zich tot bewijs van de waarheid der

Christelijke leer beroept op de historie, beroept zich op een „fabel”.

„Het is de vloek geweest voor het Christendom, dat het eenen lang gemeend heeft zich te kunnen beroepen op de historie, en den godsdienst van zijn geloovigen heeft gegrondvest op het z.g.n. historisch feit” (blz. 14). „Daarom heeft de Protestantisch-Christelijke Kerk herboorte noodig. Van het historisch feit, dat een „fabel” bleek en de leer, die een pessimistische tendenz draagt, moeten wij terug tot het zuivere, oorspronkelijke evangelie en zijn zedelijk idealisme. Van „Christus terug tot „Jezus”. „Dan zal de mensch alle krachten allereerst concentreeren op de aarde en zijn eigen leven, en daar vinden als levensdoel de eeuwige schepping en herschepping van een heiliger leven en een rechtvaardiger wereldorde. Dan zal de mensch in zich voelen zijn zedelijke kracht en het uitroepen: Ik zelf zal de wereld verlossen, ik zelf mij vrij maken van onrecht en kwaad. Dat zal het uur zijn van waarachtige bevrijding en 's menschen opgang naar Gods Koninkrijk op aarde” (blz. 15).

Zie hier, in heel kort overzicht, wat Ds Theesing in hoofdstuk I van zijn boekje, onder het opschrift De Groote „Fabel” meedeelt.

Wat ons Christendom leert, wat onze Bijbel vertelt, wat onze Hervormde Kerk belijdt, berust alles op een „fabel” — 't is alles menschenbrouwsel en uitspruit uit van oud-heidensche voorstellingen.

Ds Theesing weet het nu alles beter en anders — en brabbelt nog eens wat de Christelijke Kerk al honderden jaren geleden principieel veroordeeld en verworpen heeft.

Hoe kan nu zoo iemand predikant worden en zijn in de Ned. Herv. (Geref.) Kerk? 't Is immers de dwaasheid gekroond! Dat zoo iemand een „vrij religieuze tempel” gaat oprichten, fiat. Maar predikant bij de Ned. Hervormde Kerk kan en mag hij niet wezen. Zelf moest hij 't niet willen, hij moest er van gruwen. Maar als hij 't dan toch doet, welnu dan moet de Ned. Hervormde Kerk met dergelijke warhoofden rekening houden en er een stokje voor steken. Zulke dingen zijn onder ons ontoelaatbaar!

Tot zoover „De Waarheidsvriend”.

Het blad verklaart: Zulke dingen zijn onder ons ontoelaatbaar.

Toch worden ze officieel toegelaten en wie met de daad die ontoelaatbaarheid handhaaft, wordt uitgeworpen.

Dat is de tragiek van de Ned. Herv. Kerk.

Voor zulk een tragiek heeft God onze Kerken te Assen bewaard.

Dat is de betekenis van Assen.

Vergeten wij dat nimmer.

Stemme het nog dagelijks tot dank.

HEPP.

LITERATUUR EN KUNST.

Drie nieuwe Uitgaven.

Daar binnen enkele weken ons blad weer in zijn zomer-editie verschijnt en nog enkele boeken op aankondiging in deze rubriek liggen te wachten, wijs ik in dit artikel op een drietal nieuwe uitgaven, die ieder voor zich onze belangstelling waard zijn.

Allereerst is in de Lons-serie, die de Uitgever A. G. Schoonderbeek te Laren op zoo aantrekkelijke wijze verzorgt, een nieuw deel uitgekomen: „De wereld staat in bloei”. Het vorige boek uit deze collectie „De laatste Hansboer” was, anders dan gewoonlijk, een roman; een boek, dat wel in zijn teekening de voortreffelijke eigenschappen van den dichtsterlijken natuurloofhebber, die Lons was, vertoont, maar dat als verhaal toch buiten de begrenzingslijn onzer waardeeringsmogelijkheid valt. In zijn levensopvattingen en levenszeden is de laatste Hansboer een figuur, die ons veeleer tegenstaat, dan dat hij iets bekorends heeft en ook brengt het boek ons tot verhoudingen, die we, als geheel ongewenscht, liever niet leeren kennen. Het wildhartstochtelijke van den Hansboer, het ongebreidelde, dat hem b.v. zonder eenigen noodzaak een prachtige paard in den dood doet jagen, het eigenwillige, dat hem zich geheel doet overgeven aan eigen inzichten en lusten, scheppen een atmosfeer, waarin we niet kunnen verkeeren, ook niet bij onze lectuur.

Het nieuwe deel echter „De wereld staat in bloei” is weer een proeve van het gewone soort, waarvoor we bij herhaling onze waardeering hebben uitgesproken en dat, zij het vertaald, tot het beste behoort van wat de tegenwoordige boekenmarkt brengt. Als in de vorige deelen krijgen we hier weer natuurleven te genieten, kleurvolle schildering van het bonte bewegen in de dierenwereld en van de stralende heerlijkheid van het bloeiende plantenrijk. Met den fijnzinnigen waarnemer gaan we door heidevlakten en bouwlanden, langs slooten en vennen, door uiterwaarden en meerschens en we zien van alles: trekkende vogels, eenzame zangers, zeldzame insecten, weelderige bloemen. We dringen door in de schatkamers der natuur en, op de enthousiaste manier van Lons voorgelicht, zijn we de bewonderende aanschouwers van het vele schoone, dat overal leeft en bloeit.

„De wereld staat in bloei“, dat is inderdaad het thema van deze natuur-symphonie.

Tekens weer wijst Lons ook het spoor, dat de mensch door deze bloeiende wereld getrokken heeft en daarbij komt de liefhebber en kenner van nut en betekenis der microkosmos soms degelijk-critisch uit den hoek. Ook in dat opzicht is de leetuur van dit nieuwe boek leerzaam. Menschen als Hermann Lons, die zelf met eerbiediging van leven en schoonheid tot de natuur naderen, hebben het recht, om op de veelszins vandalistische gedragingen der menschen critiek te oefenen, en we moeten hem dankbaar zijn, dat ze zulks doen.

Niet in allen deele echter aanvaarden we Lons leiding; vooral in zijn theorieën over ontstaan en oorsprong ontdekken we soms evolutionistische tendensen, die tot voorzichtigheid manen. Maar in de vele beschrijvingen, van rijke kennis getuigende aanwijzingen, pittige teekeningen is dit boek zeker een betrouwbaar en ook een voortreffelijke gids. De mooie Lons-serie is dan ook met dit nieuwste deel weer belangrijk verrijkt.

De tweede uitgave, die we moeten noemen is het lang te voren aangekondigde: „Uit mijn leven“ van L. Penning¹⁾. Tot een handje samengevoegd worden hier de feuilletons, die Penning in 1921 plaatste in een van „zijn“ bladen, in dezelfde volgorde en, voorzover ik naging, ook onveranderd. Onze lezers zullen zich herinneren, dat ik in mijn artikelenserie over het leven en den arbeid van Penning op deze biografische schetsen gewezen heb en daaraan ontleende de gegevens, die ik noodig had. In hoofdzaak is dus de inhoud van dit boek hun bekend, althans voorzover die de belangrijke momenten uit Pennings leven betreft en die bijzonderheden, die den Schrijver karakteriseerden. Wil men echter genieten van de wijze, waarop deze „Levensbeelden“, zooals Penning zelf ze noemde, zijn geschreven, de echte Penning-matier van vertellen, dan stelt daartoe deze gebundelde uitgave in staat. Men vindt dan de feitelijke mededeelingen, die ik in de genoemde serie samenbracht, ontleend met de pittige vormen van Pennings onvolprezen verhaaltrant.

Een met piëteit geschreven slothoofdstuk teekent de laatste levensweken en levensdagen van „den grijzen jongeling“. Het doet nog eens gansch het leven en at den arbeid van den veelgeliefden Auteur zien in het licht, dat hem van zijn jeugd overstraalde, het licht van een kinderlijk geloofsvertrouwen en de blijmoedige zekerheid van het in Christus geborgen zijn. Eenvoudig, zonder opspraak van woorden, blijft dit hoofdstuk geheel in den toon, waarin Pennings eigen schetsen zijn gesteld en sluit het uitnemend daarbij aan. Toch zou een duidelijke scheiding tusschen dit deel (door Pennings dochter geschreven) en de levensbeelden van Pennings eigen hand, wenschelijk zijn geweest. Nu volgt het, zonder meer, onmiddellijk op het laatste feuilleton, wat, gezien den titel van het werk, een ietwat vreemde indruk maakt, te meer, waar nergens in het boek vermeld staat, dat hier vroeger-verschenen feuilletons worden gebundeld. De lezer, die deze dingen niet weet, zal zich nu terecht afvragen, hoe toch dit boek geconcipeerd is.

Intusschen zijn we voor de uitgave van deze feuilletons erkentelijk. Een zeer interessant stuk werk van Penning, dat anders in een krant begraven zou liggen, is nu voor verloren-gaan bewaard. Bovendien kan het nu in breeden kring nieuwe lezers vinden.

Liefhebbers van literatuurgeschiedenis wijs ik ten slotte op een derde uitgave „Constantijn Huygens' 't Voorhout en 't Kostelick Mal“. Beide gedichten van den 17en eeuwse meester zijn bekend: „'t Voorhout“ immers is een moraliserende schildering van het Haagsche leven, in de vier jaargetijden, zooals het in de „tweemaal twintig paeren“ van lindeboomen „met gesichten omgeplant“ werd gezien, „'t Kostelick Mal“ is een zeer scherpe satyre op de mode-overdrijving en mode-dwaasheid, die blijkbaar ook al in Huygens' tijd opvallend was. De vrij uitvoerige dichtstukken verschenen tegelijkertijd (1622) en brachten nogal wat roering te weeg: sommigen (Cats b.v.) betoonden zich zeer ingenomen, prezen Huygens als „geestich overal“, anderen hinderde de scherpe, soms bedilzuchtige toon en de opzettelijk-ingewikkelde vorm. Voor onzen tijd hebben beide stukken groote waardij, en omdat ze Huygens in zijn eigenschappen als dichter teekenen en omdat ze inzicht geven in de toestanden en opvattingen van zijn eeuw.

Deze heruitgave brengt niets, dan de gedichten zelf. Maar 't gaat hier om de uiterlijke verzorging. In een bijzonder lettertype (de Grotius-letter) met artistieke initialen gezet, op zeer fijn papier gedrukt en tot in finesses afgewerkt, is deze uitgave²⁾ een luxe-editie, zonder de overdrijving, maar met al het smaakvolle, dat 't woord luxe omvat. Het verdient zeker de aandacht, dat de Nederlandse typografische kunst zulke prestaties leveren kan en het is verblijdend, dat op deze wijze het beste onzer nationale literatuur tot onzen tijd wordt gebracht.

C. T.

OPVOEDING EN ONDERWIJS.

De leiding in de school.

„Het Onderwijs“, orgaan van de Vereen. v. Hoofden van Scholen maakte dezer dagen attent op wat in het Jaarverslag 1923—1924 wordt geconstateerd over het algemeen gezins aan leiding in de school. De strijd, die er van zekere zijde gevoerd werd, om vooral het gezag ook in de school op zij te zetten, schijnt wel algemeen succes te krijgen, nu juist niet altijd in 't voordeel van het onderwijs. Men komt daarvan wel sterk onder den indruk, wanneer men leest, wat officieel in het Regeeringsverslag wordt verklaard. Ik geef hier enkele aanhalingen.

1e Hoofdinспекtie (Gelderland, Noord-Brabant, Limburg):

„Toezicht blijft echter noodig en is ook op vele andere wijzen zeer goed mogelijk.“ „Ook tegen het bijwonen van lessen, gegeven door onderwijzers in eigen klasse, bestaat geen praktisch bezwaar in een goede school, waar orde heerscht, de leerlingen van het hoofd kunnen zich alsdan met schriftelijk werk bezighouden en, zoo noodig, kan de onderwijzer in het aangrenzende lokaal een oogje in het zeil houden.“

Gemakzucht en gebrek aan durf om op te treden zijn de hooftpeden, waarom een en ander zoo zelden gebeurt. De schoolhoofden voelen zich geen leiders en de onderwijzers zien veel te veel in elke controle een daad van wantrouwen, zij lijden gedeeltelijk aan zelfoverschatting, gedeeltelijk zijn ze bang te worden aangespoord tot harder werken, tot grotere inspanning, wat maar al te dikwijls gewenscht zou zijn.“

2e Hoofdinспекtie (Zuid-Holland en Zeeland):

„De afschaffing van het ambulantisme der hoofden is wel merkbaar. Vraagt men infichingen omtrent personeel, dan krijgt men dikwijls de opmerking van de hoofden, dat zij daarmee niet bijzonder op de hoogte zijn, wijt hun het onderwijs in een klas is opgedragen. Toch behoort het tot hun taak, zich van het personeel en van den gang van het onderwijs in de geheele school op de hoogte te stellen, en bij wat goeden wil kon dit wellicht meer gebeuren dan op sommige scholen, het geval is.“

3e Hoofdinспекtie (Noord-Holland en Utrecht):

„De leiding der school was zeer verschillend. In verscheidene scholen was eenheid van lijn te bemerken in 't groote en toch verscheidenheid in de vele kleine zaken, het onderwijs betreffende, zoodat ieder lid van het personeel zich zelf kon zijn in het geven van zijn onderwijs, terwijl de eenheid niet verloren werd. Een degelijk leerplan en een trouw zich hiernaar houden waarborgt een goeden gang in de school.“

Helaas moesten vaak ernstige afwijkingen worden geconstateerd. O.a. heeft het hoofd der school in zeer vele gevallen schuld. Het is ons n.l. opgevallen, dat zeer vaak het hoofd zich uitsluitend met zijn eigen klas of klassen bemoeide en zich nooit liet met de overige. Ieder lid van het personeel werkt dan zonder eenige controle en de verschillende klassen sluiten niet aan. Meermalen werd bij het vragen naar de gebruikte methodes, in het bijzonder in de laagste klassen, geantwoord met een: „Wij hebben geen methode, wij gebruiken onze eigen methode.“ Van zulke gevallen bleek het hoofd der school vaak niets te weten.“

4e Hoofdinспекtie (Friesland, Groningen, Overijssel, Drente, zooals men ziet, geldt het hier de vorige in-deeling):

„Hier werd vooral de nadruk gelegd op de wenschelijkheid, dat de positie van het hoofd der school niet verder worde verzwakt.“

„Het Onderwijs“ vervolgt dan zijn artikel aldus:

De belangen van het onderwijs eischen, dat er aan een school zooveel mogelijk in eenzelfde geest wordt gewerkt, dat er iemand is, die door geregeld kennis te nemen van hetgeen er in de verschillende klassen wordt gedaan en de resultaten van het werk, daaraan opzettelijk zijn aandacht geeft, en die ten slotte de verantwoordelijke persoon is voor den geheelen gang van zaken. Daardoor behoeven de betekenissen en de waarde van het werk van den klasse-onderwijzer in geen deele schade te lijden. Evenmin behoeft daarvan het gevolg te zijn, dat het prestige van den onderwijzer wordt verzwakt, dat deze door zijn leerlingen en hun ouders niet geheel voor vol wordt aangezien, omdat „het hoofd“ aan de school toch eigenlijk de man zou zijn. Het werk van een onderwijzer in zijn klas kan niet geheel op zich zelf staan, het houdt verband met het werk in de aansluitende klassen; volledige „zelfstandigheid“ van elken onderwijzer in de school is eenvoudig een waandenkbeeld, waarbij met de school als geheel, als vormende een geleidelijke naar een bepaald, vooraf vastgesteld doel voerende weg geen rekening wordt gehouden. Dat met de opvattingen en inzichten op het gebied van onderwijs en opvoeding van allen, die aan een school verbonden zijn, rekening wordt gehouden, is zeker gewenscht; dat voor ieder van hen de gelegenheid openstaat deze opvattingen en inzichten tot uiting en in bespreking te brengen, is zonder twijfel noodig, en de wettelijke bepalingen geven althans voldoende waarborg, dat dit inderdaad kan geschieden, maar men wachte zich er voor, met het oog op de belangen van het onderwijs en van degenen, in wier belang het wordt gegeven, zijn vakverenigingsleuzen en zijn politieke gevoelens tot uiting te willen brengen bij de regeling van de aangelegenheden der school. Vast staat, dunkt mij, wel, dat wanneer aan zoo menige school het onderwijs flink op peil staat en een inderdaad goeden

invloed oefent op de leerlingen in en buiten de school, dit voor een niet gering deel mede te danken is aan den persoon, die aan het hoofd staat. Honderd tegen een, dat de hoofdelooze school, of de republikeinse school, of de revolutionaire school, of hoe men deze inrichting, het „ideaal“ van een deel der onderwijzers, ook wil noemen, het niet zoo ver zal kunnen brengen.

Dat hoofd en verder onderwijzend personeel omtrent de zaken der school overleg plegen, is uitnemend, zelfs noodzakelijk, maar als de onderwijzers met dat overleg slechts bedoelen het „onschadelijk maken“ van de macht en den invloed van „den bovenmeester“, dan wordt wat het zwaarst moet wegen, te weten het belang van de school, van het onderwijs, van het kind, opgeofferd aan partijbelang en vakverenigingspolitiek, al moge dit laatste worden ontkend en al spreekt men liever van de eischen van den modernen tijd en van den waren democratischen geest.

Mochten de onderen onder de onderwijzers, die hij ervaring kunnen de wrange vruchten van het drijven van degenen, die wel eens hun „voormannen“ worden genoemd, den moed hebben zich tegen dit drijven met kracht te verzetten, en mochten de jongeren op hun hoede zijn voor die propagandisten, welke zoo dikwijls reeds een gevaar zijn gebleken voor ware beroeps-liefde en voor een zich met toewijding geven aan een met liefde gekozen levensstaak!

Wij eindigen dit artikel, met den wensch, dat spoedig in dit algemeen gebrek aan leiding zal worden voorzien, in 't belang van onze volksoontwikkeling, onze volkswelvaart, maar vooral ten behoeve van onze openbare school, die bij deze „gemoedelijke anarchie“, zeker ten gronde zal gaan, althans verlaten zal worden door die burgers, welke leiding en gezag nog altijd erkennen als goede grondslagen van den Staat!

Ook voor ons, voorstanders van het Bijzonder onderwijs zijn deze dingen van belang. Wij hebben altijd te veel medegeleefd met ons volksonderwijs, om deze verworping onverschillig aan te zien, te meer, wanneer ook onze scholen niet vrij blijven van den geest des tijds.

Gr.

G. MEIMA.

ZENDING EN EVANGELISATIE.

Evangelisatie door het lied.

Voor den arbeid der Evangelisatie is het lied van groote betekenis. Voor kort zei hij de opening van een Tencampagne iemand: „We willen veel zingen nu in de Tent. Er is en wordt veel gesproken en gepreekt, we willen het in deze campagne veel doen door het lied“. Ik geloof, dat er in de woorden en in de argumentatie van dien spreker een niet onbelangrijk waarheidselement lag. Het lied heeft in den arbeid der Evangelisatie geweldigen invloed. Misschien soms meer dan het gesproken woord.

Wij kunnen ons dat misschien niet al te goed voorstellen, gewoon als wij zijn aan het luisteren naar preek en referaat. Samenkomst is voor ons: spreken ter eener- en luisteren ter anderzijde. Iets anders is ons niet denkbaar. Maar als wij deze methode overdragen op het terrein der Evangelisatie, moeten we ons toch goed bedenken. Dan zullen we ons in het spreken misschien eens wat moeten corrigeren over den duur en den vorm van de toespraak. En ik geloof, dat we meer dan misschien wel eens geschiedt plaats zullen moeten inruimen aan het lied.

Het lied is immers een niet te onderschatten macht in elken, ook in dezen arbeid. Het wordt gemakkelijker in het geheugen bewaard door zijn maat en rijm dan het in niet gebonden stijl gezegde woord. En het wordt gaarne beluisterd als het gezongen wordt. Ik heb vaak bij Evangelisatiesamenkomsten gezien, dat er menschen op het zingen van een lied afkwamen en bleven zolang het gezongen werd, maar heengingen, wanneer het lied was afgezoongen en de spreker zou beginnen; hetwelk wel eenigzins geschikt was, tot verootmoediging te strekken van dien genoemden spreker.

Maar dan moeten we ons meer dan tot heden misschien geschiedt, werpen op het lied. We moeten aanstonds annexeren elk geoorloofd middel, dat blijkt geschikt te zijn voor den arbeid in het Koninkrijk Gods. En wat wij doen, moet zoo goed mogelijk zijn. Het slechte is voor den arbeid des Heeren altijd te slecht. En het beste is niet te goed. Dan moeten we hebben goede zangers en zangeressen, opdat de Evangelisatie-zangkoor een genot worde om er naar te luisteren. De menschen moeten er naar komen luisteren, gedwongen door de bekoring van het lied.

En dan is er ook nog iets anders. Dan moeten we niet alleen zorgen voor goede krachten, die zingend het Evangelie brengen. Maar dan moet ook gezorgd worden, dat het goede Evangelie wordt gebracht. Dat de weg der zaligheid niet verkeerd wordt voorgesteld. Daarvoor waken we in het spreken van het woord. We zorgen steeds, dat het Evangelie wordt gebracht, wel in allen eenvoud en zoo aanlokkelijk mogelijk, den rijkdom van de genade aanprijzend aan die ver van God leven en zonder hoop; maar toch zoo, dat het zuiver en juist Gods vredegedachten aan elk zondaar weergeeft. Om een voorbeeld te geven; we spreken denk ik niet bij voorkeur over de praedestinatie, meer over de noodiging tot geloof en bekering. Maar we stellen evenmin het zoo voor, dat de verkiesing geloochend wordt. Rechte lijnen te trekken is voor ons gebiedende eisch. En voor hen, aan wie het Evangelie wordt gebracht, is het geen schade en betekent het geen vermindering van de kansen om zalig te worden. Integendeel, het echte Evangelie, dat is het Evangelie Gods, zonder verslapping en vervaging in al zijn teederheid gepredikt, dat is voor den zondaar behoud. Wij behoeven God in zijn genade-aanbieding niet te corrigeren.

Gelief van hese zingen ander ren het sluiten is door gen he metterd ik het v In ve komen. gelisatie ze ook zijn, een hun sa koor in om schien 2 Maar de moeite n gelisatie verzoek doende. worden op, we Psalmen Er is samenko daarin a die zelf woord, i zoonls be word v leven he in het he gehoord niet de v stukken sterkten zalig wo Wie d gelie wer zou zich zulke liet zingt, ma op een d zelf, wie het recht woord de gen toede dit boek i In het l des te m geen mis goede, ka Daaron niet moge weergever het nog z Het lied te, niet alt verzoening wijze, dat heugen en Maar d lied voora afwijbare naar den Reeds altijd gese waarin o wordt geg bekenden l del kies or len, is, om Het staat gel. En h onzent ook met muziel ziek. Missc de dwaling verspreide Laat ik zeer goede den gebrui Vandaar, d De Heer d te juichen: tot een uit volk. Soli l Maar me kan iemand voor de z neem ik aan des Heeren ken dwaalt, genis af. M te houden. l leggen. Wa spreken fel In zijn b gemeene re de leer, d Neen, volen verloren vo wilsbestiss En Christu menschen z Zijn offer l zoend. Nu r Christus vo

¹⁾ Uitg. La Bivière & Voorhoeve, Zwolle.

²⁾ Gedrukt door C. Nypels op de eigen persen van de uitgever. Leiden Nypels te Maastricht.